

Микроикономика

- Микроикономика, Отг.ред. Стоимен Лисев, Роска Русинова, ГорексПрес, София, 2003.
- Микроикономика, Георги Манлиев, Международно висше бизнес училище, Ботевград, 2008.
- Микроикономика, Огняна Стоичкова, Висше училище по застраховане и финанси, 2010.
- <http://www.inflateyourmind.com>
- Изпит....

Микроикономика

- Основни понатия
Le penseur - Мислителят
- *Търсене и предлагане*
- *Еластичност*

Theme 1 – Основни понятия

1. Икономически школи
2. Какво изучава икономиката
3. Пределна полза/разход
4. Крива на производствените възможности
5. Икономически системи
6. Ролята на правителството
7. Стопански оборот
8. Номинални и реални цени
9. Позитивна и нормативна икономика
10. “Заблуди” и “критичен” поглед

Theme 1 – Основни понятия

- Икономически школи

Схоластици (Тома Аквински)

Меркантилизъм

Физиократи (Таблицата на Франсоа Кене)

Класическа школа (Адам Смит, “Богатство на народите”)

Марксизъм

Неокласическа икономика (Алфред Маршал “Принципи на икономическата теория”)

Институционализъм

Кейнсианство

Монетаризъм

Неолиберален синтез

Theme 1 – Основни понятия

- Икономика – “ойкос” / дом и “номос” / наука; т.е. наука за “водене на домакинството” ...
- Какво, как и за кого да се произведе?
- Оскъдност на ресурсите; алтернативни възможности...

Theme 1 – Основни понятия

- Икономиката

изучава как може да се увеличи **богатството** на една страна с **ресурсите**, с които тя разполага.

Theme 1 – Основни понятия

- **Пределна “полза”**

е допълнителното “удовлетворение” или стойност, която получаваме от дадена дейност или продукт.

- **Пределен разход**

е допълнителният разход (“жертва”), който / която правим за да участваме в дадената дейност или за да закупим даден продукт.

Theme 1 – Основни понятия

- **Вземане на икономическо решение**

Всеки решава да участва в дадена дейност (напр. да продължи образованието си; или да направи определена покупка и т.н.) дотолкова, доколкото пределната полза надвишава пределния разход.

Theme 1 – Основни понятия

Макроикономика и Микроикономика

- Равнището на безработица в дадена страна; инфлацията; промените в лихвените проценти; държавният бюджет; фискалната политика; икономическият растеж; паричната политика и т.н. са теми, които се обсъждат в?
- Ценовата еластичност (чувствителност) на търсенето на стоки и услуги, поведението на фирмите, функциите на разходите, неравенството на доходите и т.н. са теми, които се обсъждат в.....?

Theme 1 – Основни понятия

- Информация за безработицата и инфлацията в България

<http://www.nsi.bg/>

- Информация за поведението на производителите/инвеститорите и не само...

<http://www.bloomberg.com>

<http://www.investor.bg> ;

Безработни лица - www.nsi.bg

- Безработни лица 15-64
- Безработни лица 15+

Безработни лица и коефициенти на безработица //15-64 навършени години// - II тримесечие на 2012 - www.nsi.bg

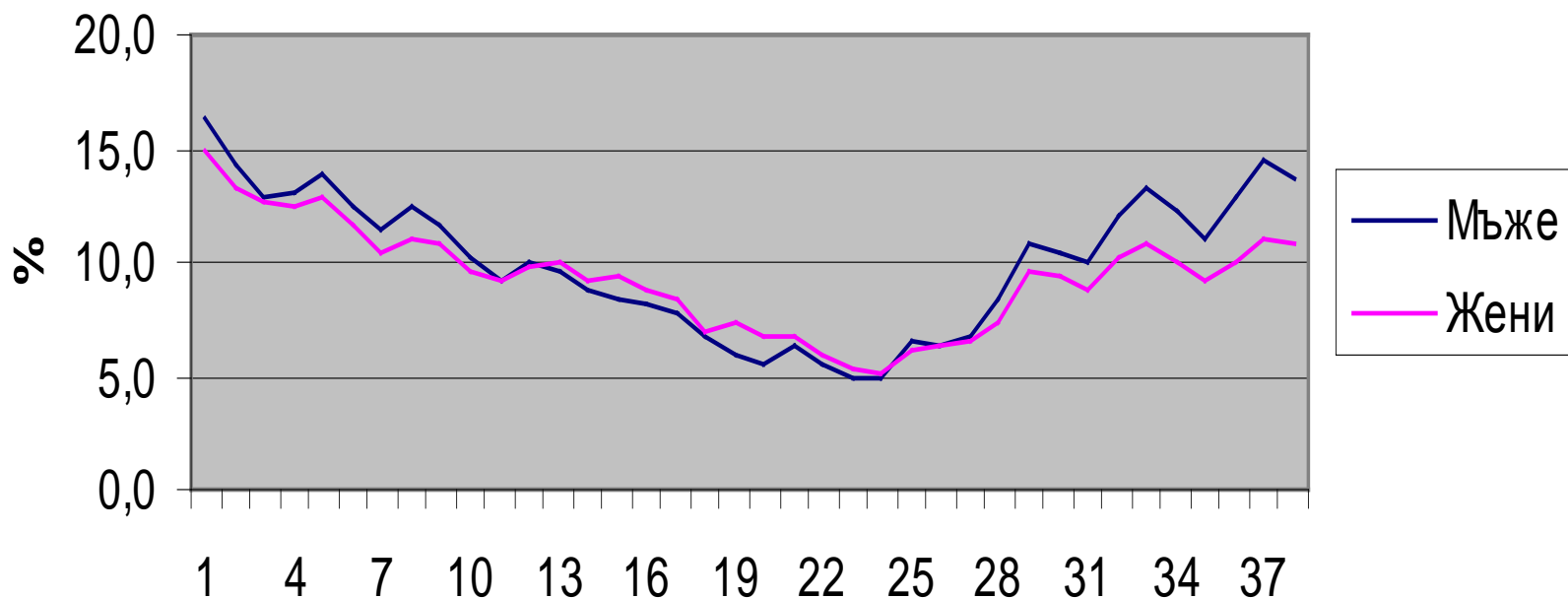
	Безработни лица - хил.	Коефициент на безработица - %
Общо	407.9	12.4
По пол		
Мъже	241.8	13.8
Жени	166.1	10.8
По местоживеене		
В градовете	291.4	11.4
В селата	116.5	16.1
По степени на образование		
Висше	50.9	6.0
Средно	229.5	11.6
Основно	92.3	24.6
Начално и по-ниско	35.4	51.0

Безработни лица и коефициенти на безработица //15-64 навършени години// - II тримесечие на 2013 - www.nsi.bg

Пол Местоживеене Степени на образование	Безработни лица - хил.	Коефициенти на безработица - %
Общо	434.0	13.0
По пол		
Мъже	250.0	14.2
Жени	184.1	11.7
По местоживеене		
В градовете	306.0	11.8
В селата	128.1	17.4
По степени на образование		
Висше	60.8	6.6
Средно	241.7	12.3
в т.ч. с придобита професионална квалификация	147.6	11.5
Основно	97.1	26.4
Начално и по-ниско	34.4	50.8

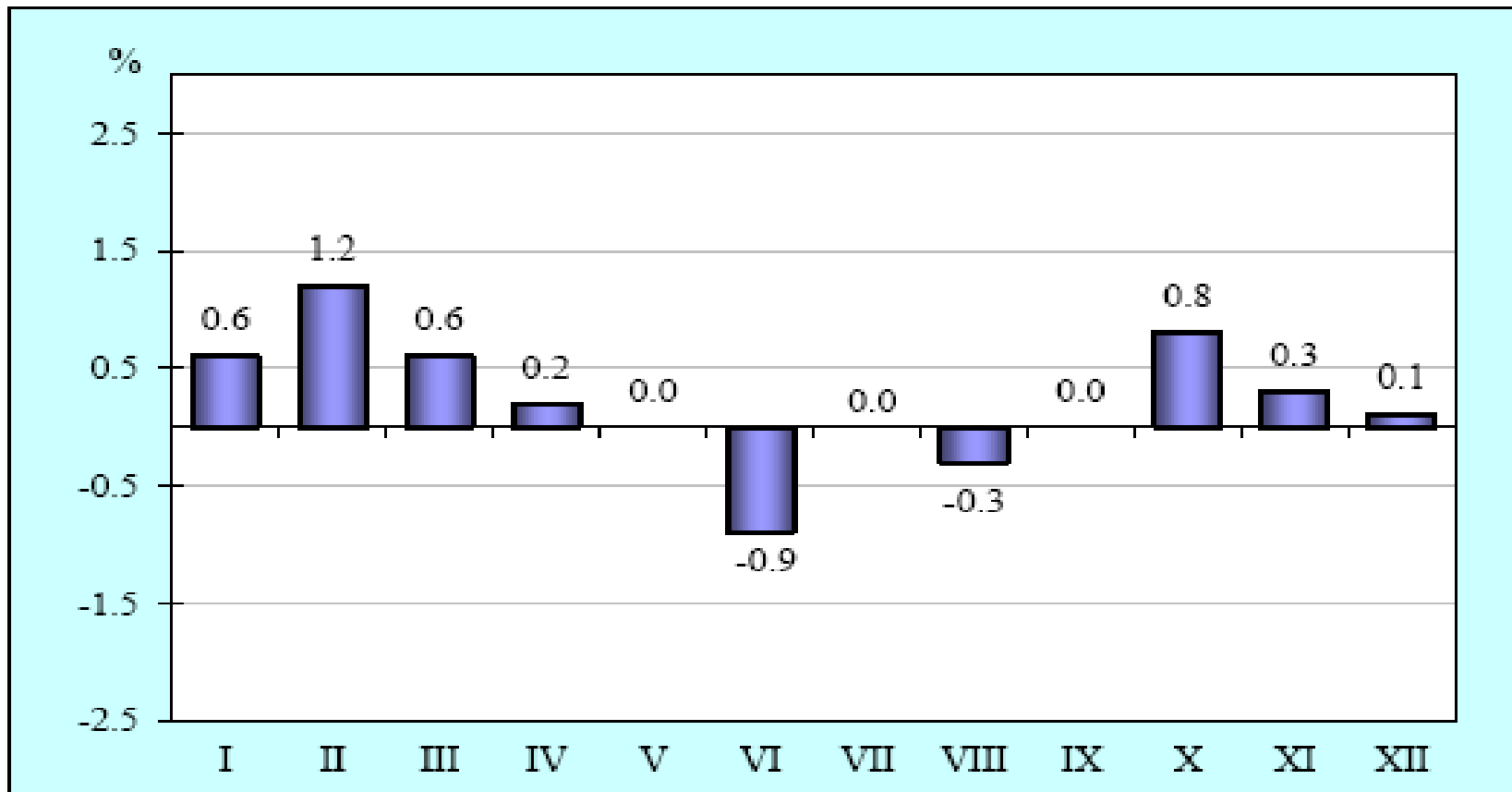
Безработни лица - www.nsi.bg

Безработни лица по пол

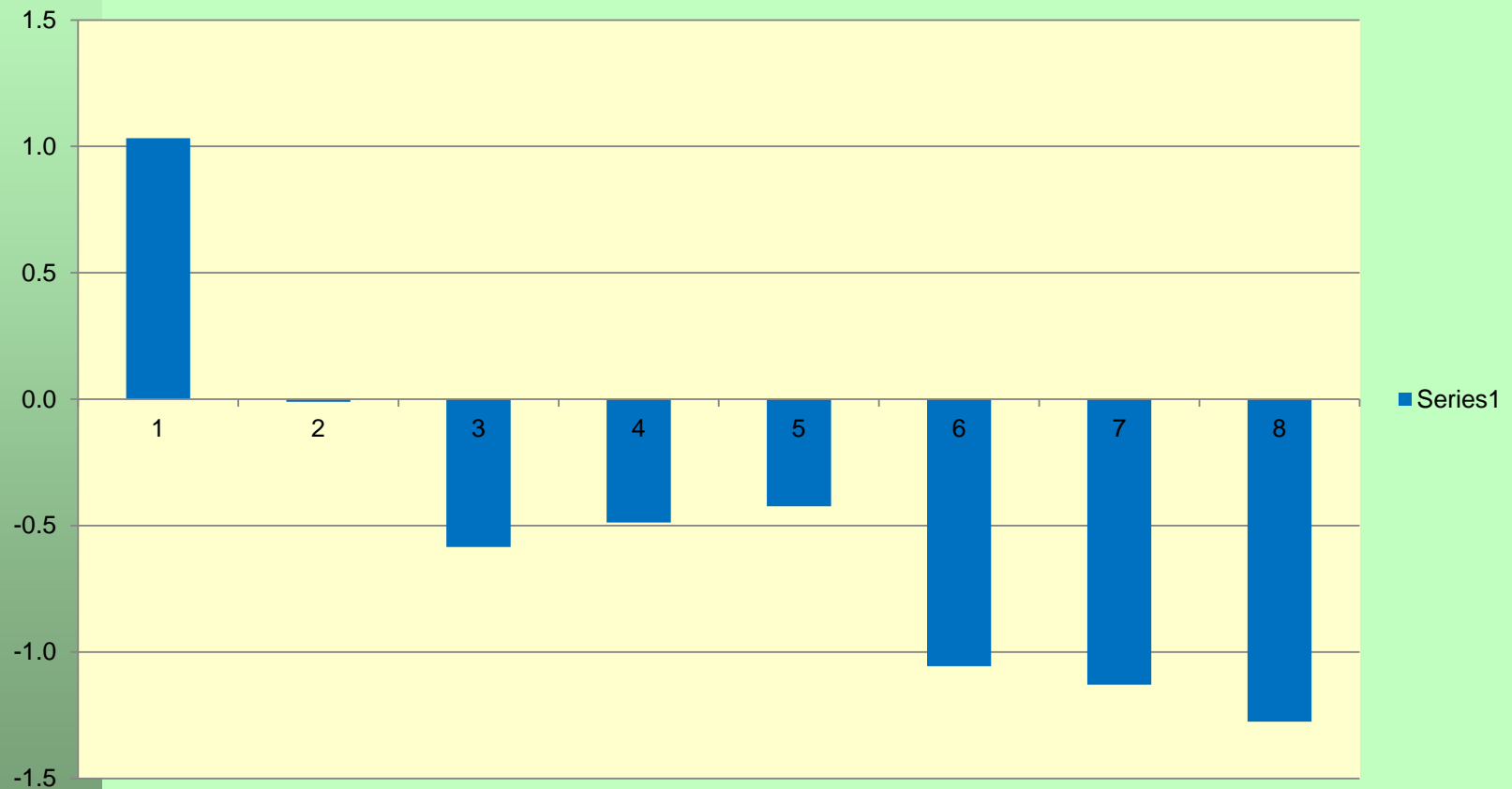

По тримесечия за периода 2003-2012

Месечна инфлация - 2011г. // %// - www.nsi.bg

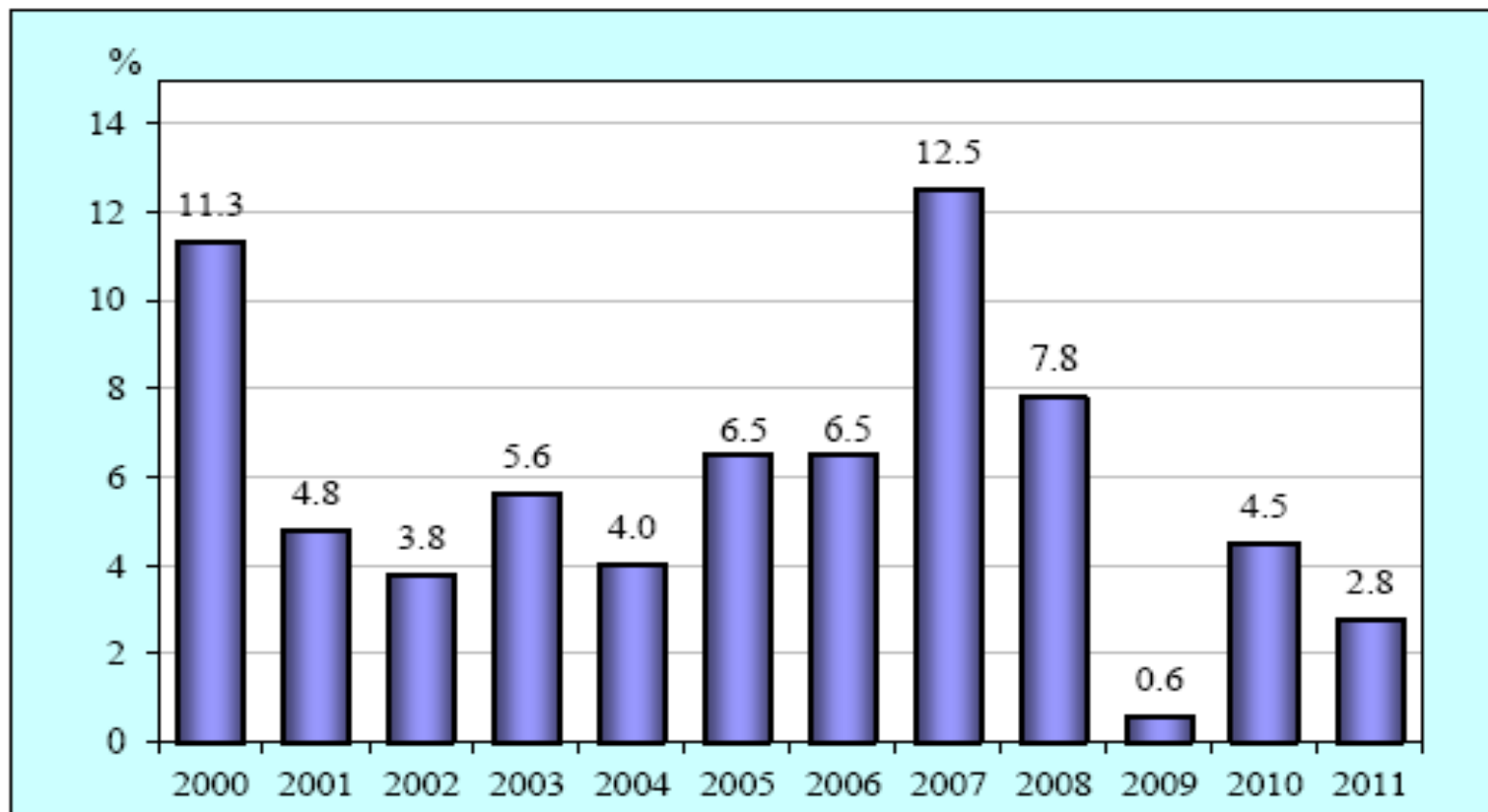
Месечна инфлация - първите 8 месеца на 2013 г. // % // - www.nsi.bg

ИЦМК, декември от предходната година = 100 - www.nsi.bg

<i>Януари</i>	<i>Февруари</i>	<i>Март</i>	<i>Април</i>	<i>Май</i>	<i>Юни</i>	<i>Юли</i>	<i>Август</i>
<i>2013</i>	<i>2013</i>	<i>2013</i>	<i>2013</i>	<i>2013</i>	<i>2013</i>	<i>2013</i>	<i>2013</i>
1.0	1.0	0.4	-0.1	-0.5	-1.5	-2.6	-3.9

Годишна инфлация - ИПЦ - 2000-2011 г. - www.nsi.bg

Theme 1 – Основни понятия

- Бизнес наблюденията събират информация за мненията на предприемачите.
 - Отговорите на въпросите са представени в тристепенна категорийна скала.
 - Резултатите са под формата на баланси.
 - Изчисляват се и съставни показатели, като: показател на доверието, показател на бизнес климата.
 - Част от показателите представляват числова оценка, например осигуреност на производството с поръчки (брой месеци), натоварване на мощностите (%) и др.
- www.nsi.bg
 - <http://www.bloomberg.com> / <http://www.investor.bg> ;

НАБЛЮДЕНИЕ НА БИЗНЕС ТЕНДЕНЦИИТЕ В ПРОМИШЛЕННОСТТА - м. юли 2013 година - тримесечни данни - www.nsi.bg

Наименование на показателите		
Осигуреност на производството с поръчки	брой месеци	4.8
Средно натоварване на мощностите в промишлеността	%	69.5
Излишък от мощности в промишлеността	баланс	10.0
Приток на нови поръчки през последните три месеца	баланс	-3.9
Очаквания за износа през следващите три месеца	баланс	12.7
Конкурентна позиция на вътрешния пазар	баланс	0.4
Конкурентна позиция на пазара в страните от ЕС	баланс	0.2
Конкурентна позиция на пазара извън страните от ЕС	баланс	-1.1

Theme 1 – Основни понятия

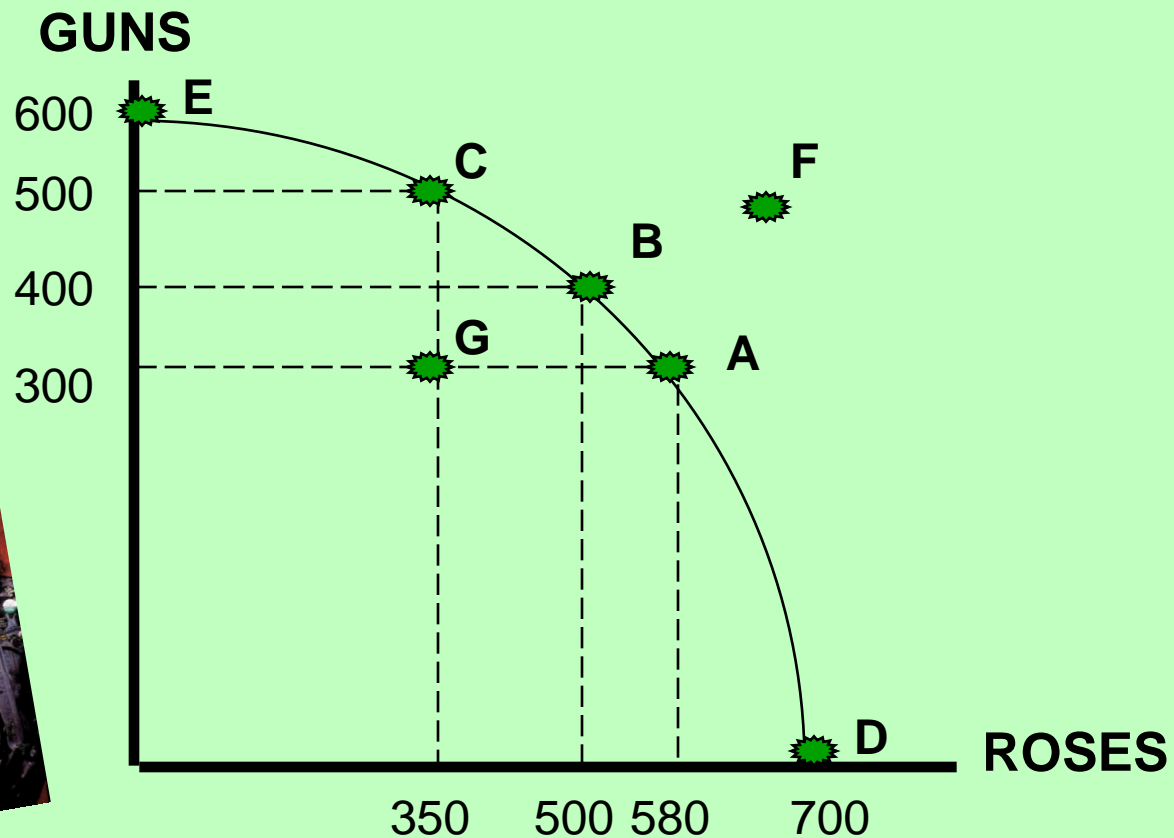
■ Крива на производствените възможности

Кривата на производствените възможности представлява резултата или комбинацията от резултати, който/която може да се получи с дадено количество ресурси

Theme 1 – Основни понятия

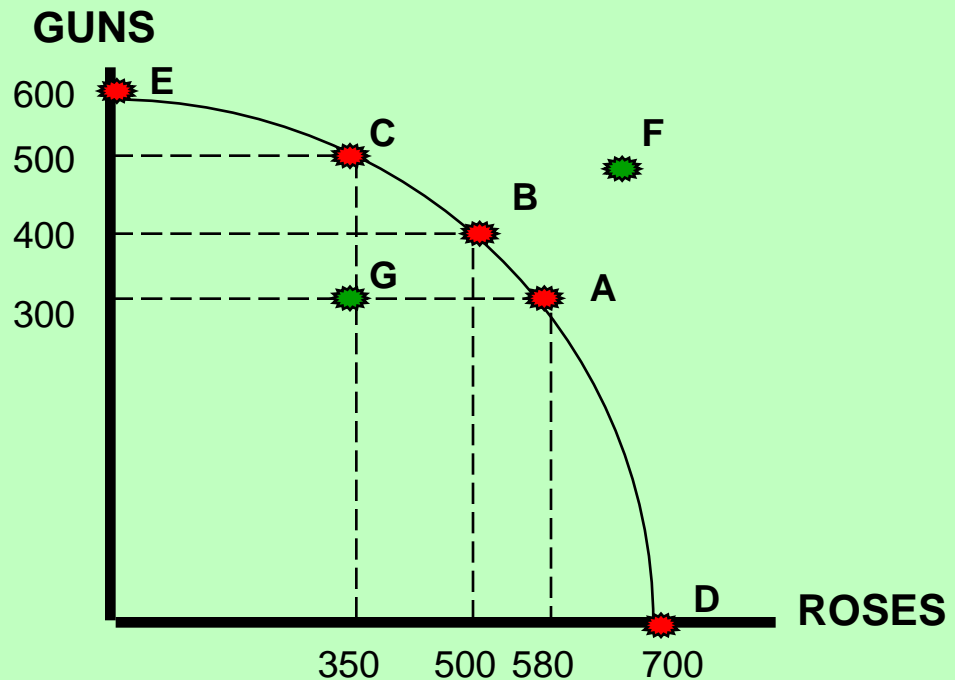
- Крива на производствените възможности

Theme 1 – Основни понятия

■ Икономически растеж

Ако една икономика работи **по** кривата на **производствените възможности**, всички ресурси се използват ефективно.

Theme 1 – Основни понятия

- Икономическият растеж се дължи на:

Нарастване на
ресурсите

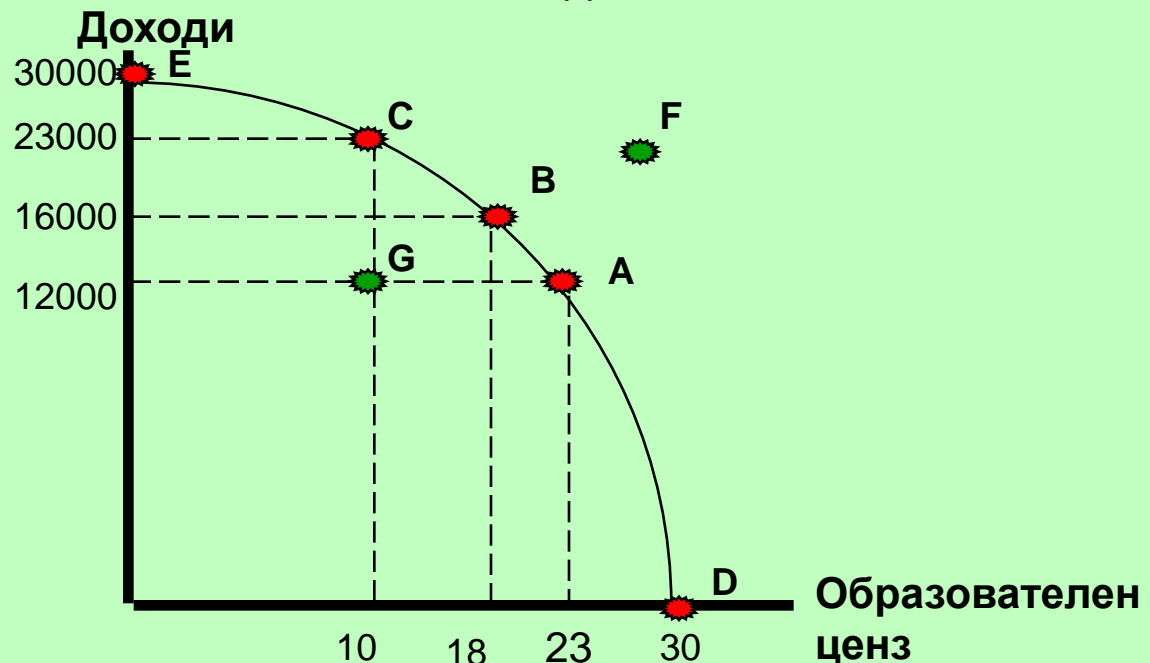

Напредък на
технологииите

Theme 1 – Основни понятия

- Вашата лична крива на “производствените” ви възможности...

Ако два от възможните резултата лично за вас са
1) получаване на доходи и 2) постигнати образователни кредити/образователен ценз то вашата крива на производствени възможности би изглеждала така:

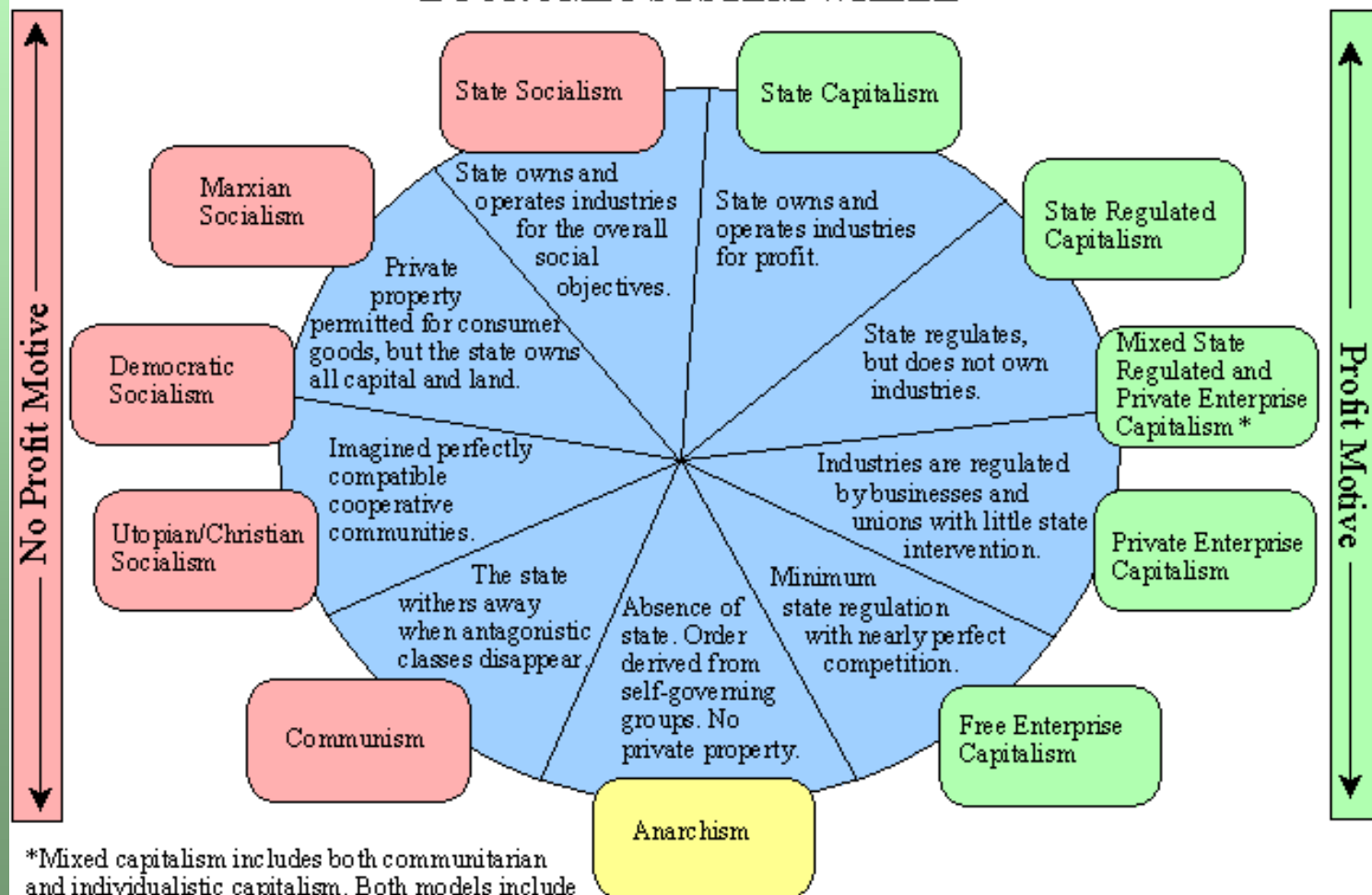

Theme 1 – Основни понятия

- Икономическите системи, всъщност са десетки, по-главните от които са:
- Market economy
- Mixed economy
- Planned economy
- Traditional economy
- Command
- Participatory economics
- Gift economy
- Barter economy

Икономическите системи - алтруизъм или печалба?

**EXHIBIT 1-6
ECONOMIC SYSTEM WHEEL**

*Mixed capitalism includes both communitarian and individualistic capitalism. Both models include the profit motive, but the emphasis is different.

Theme 1 – Основни понятия

Основните *икономически системи* все пак са:

- Капитализъм
- Комунизъм
- Социализъм

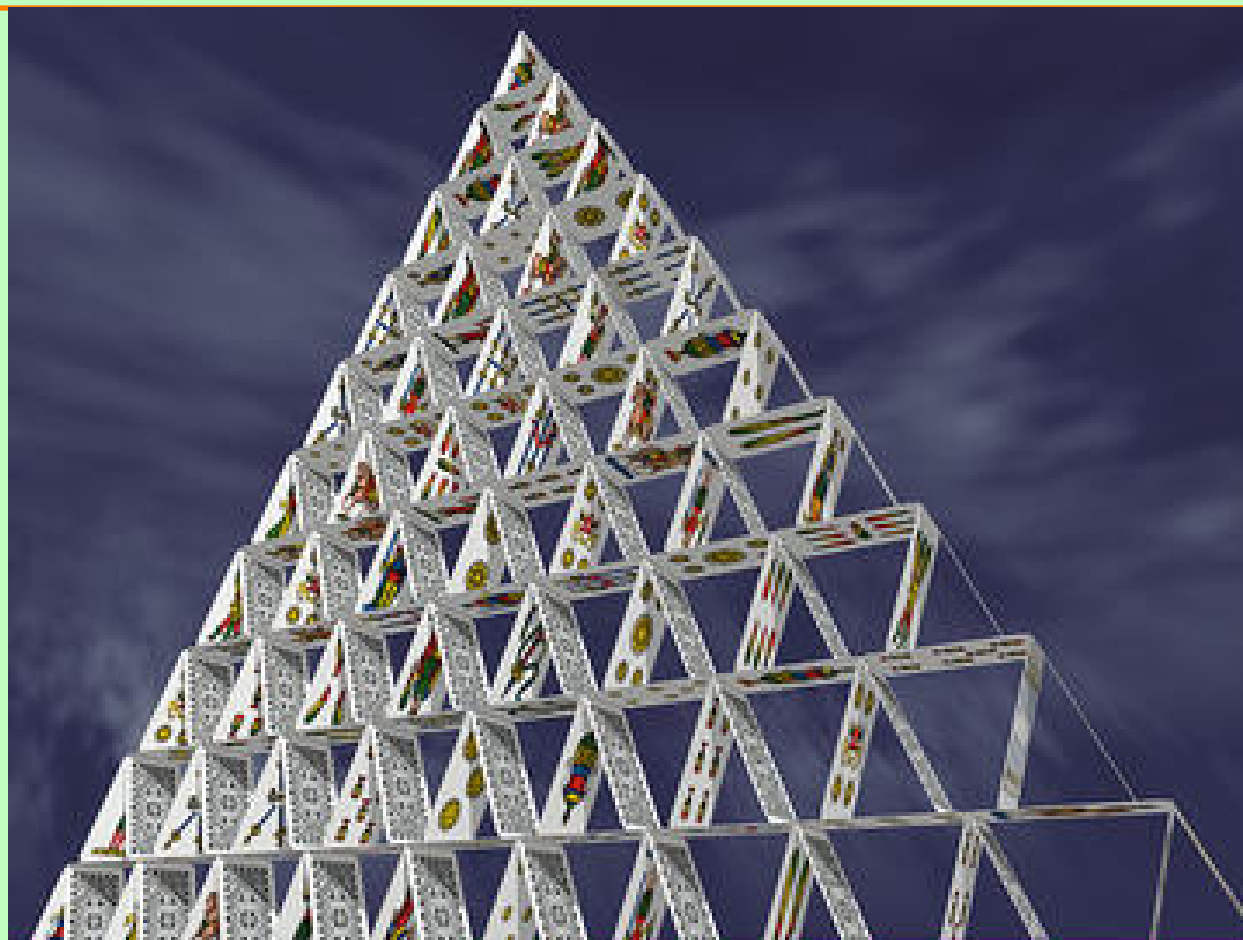
Theme 1 – Основни понятия

- Характеристики на капитализма
 - Ролята на държавата е ограничена само до основни функции.
 - Цените се определят на пазара (търсене и предлагане).

Theme 1 – Основни понятия

- Характеристики на комунизма
 - Правителството взема решенията свързани с производството, цените, заплатите, лихвения процент, разпределение...

Източно-европейският комунизъм – крепост от картонени карти

<http://www.balcanicaucaso.org/eng/Media/Multimedia/The-first-president>

Преходът към пазарна икономика

- Как да съживим рибата в супата?/ Лех Валенса
- Как да живеем като правим своя избор сами / без държавата?
- Консенсусът от Вашингтон – Дж. Сакс...; пост-Вашингтон – Стиглиц и Камдесю...;

Theme 1 – Основни понятия

- Социализъм (Смесена икономика)
Характеристики
- Повечето икономически решения зависят от частния сектор, но ролята на правителството е съществена. Правителствените разходи и данъците са сравнително високи.

Theme 1 – Основни понятия

- Коя икономическа система на Вас лично ви допада най-много?
С повече държава / С по-малко държава...
С повече пазар / с по-малко пазар...
С по-малко/по-голямо преразпределение от държавния бюджет
- Бихте ли се съгласили Вашата оценка по “Микроикономика” да зависи и от представянето на Вашите колеги?

Theme 1 – Основни понятия

- Икономически растеж / икономически системи...
- Като *правило* страните с висок стандарт разчитат на пазара (повече елементи на капитализма).
- Примери: Хонг Конг, САЩ, Япония, Тайван, Великобритания, Канада, *Швеция*, Южна Корея, Сингапур...

Theme 1 – Основни понятия

- 2012 Purchasing Power Parity / *Паритетна покупателна способност* Gross Domestic Product / *Брутен вътрешен продукт* оценен в милиарди долари; и на глава от населението /*Световна банка*/

Страна/Район	БВП /млрд./	БВП на глава от населението /хил./
Светът	\$ 85,538	\$ 11,200 /2010/
САЩ	\$ 15,685	\$ 49,965
Китай	\$ 12,471	\$ 9,233
Хонг Конг	\$ 372	\$ 51,946
Северна Корея	\$ 40 /CIA 2011 est/	\$ 1,800 /CIA 2011/
Южна Корея	\$ 1,540	\$ 30,801
Люксембург	\$ 48,6	\$ 91,388
Катар	\$ 165	\$ 86,507

[http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(PPP\)](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(PPP))

[http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(PPP\)_per_capita](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(PPP)_per_capita)

Къде сме ние...?

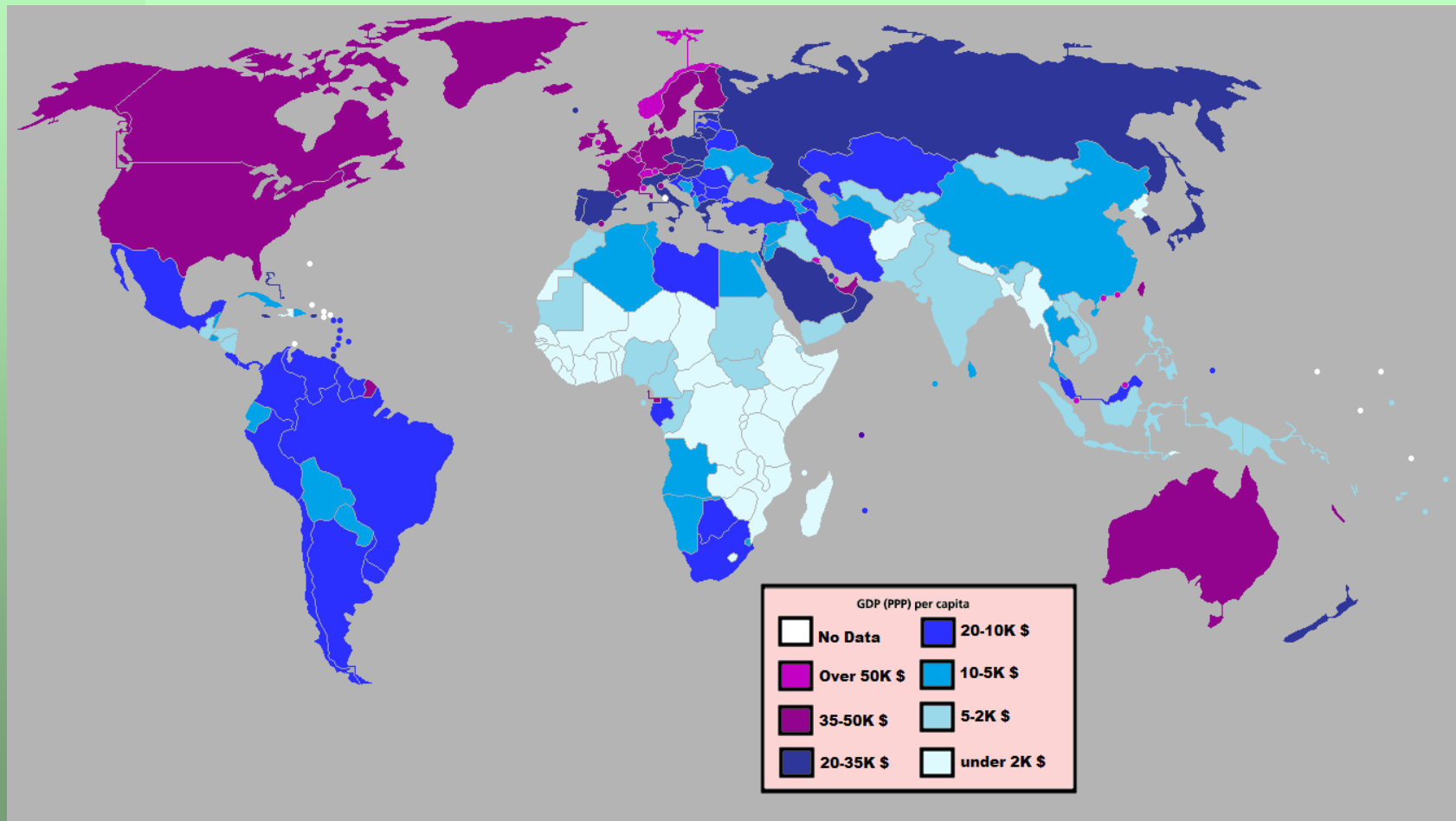
БВП-СБ-2012 /млрд. дол./

- 1. United States 15,685
- 2. China 12,471
- 3. India 4,793
- ...
- 65. Syria 122
- **66. Bulgaria 116**
- 67. Uzbekistan 107
- ...
- 176. Palau 0,395
- 178. São Tomé and Príncipe 0,35
- 179. Kiribati 0,25

БВП-глава на населението-СБ-2012 /хил. дол./

- 1. Luxembourg 91,388
- 2. Macau 87,765
- 3. Qatar 86,507
-
- 63. Uruguay 16,037
- **64. Bulgaria 15,933**
- 65. Mauritius 15,694
-
- 178. Eritrea 0,566
- 189. Burundi 0,560
- 180. Congo 0,422

Страни БВП на глава от населението - 2011 г.

[http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(PPP\)_per_capita](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(PPP)_per_capita)

Theme 1 – Основни понятия

- Икономоките...

Повечето индустриализирани страни са със смесени икономики, но с чисто капиталистически характеристики; сред които...

- Основни дейности се изпълняват от частния сектор (бизнесът и домакинствата). Цените се определят от търсенето и предлагането.
- Но важна роля играят централната и местни администрации.

Theme 1 – Основни понятия

■ Ролята на правителството

Ролята на повечето правителства се свежда до:

- Разходи за инфраструктура и публични услуги, / в т.ч. за отбрана, образование и т.н.
- Преразпределение чрез данъци и субсидии
- Поддържане на правна система и регулации
- Контрол на цените
- Провеждане на парична политика влияеща на инфлация, лихвени проценти, заетост

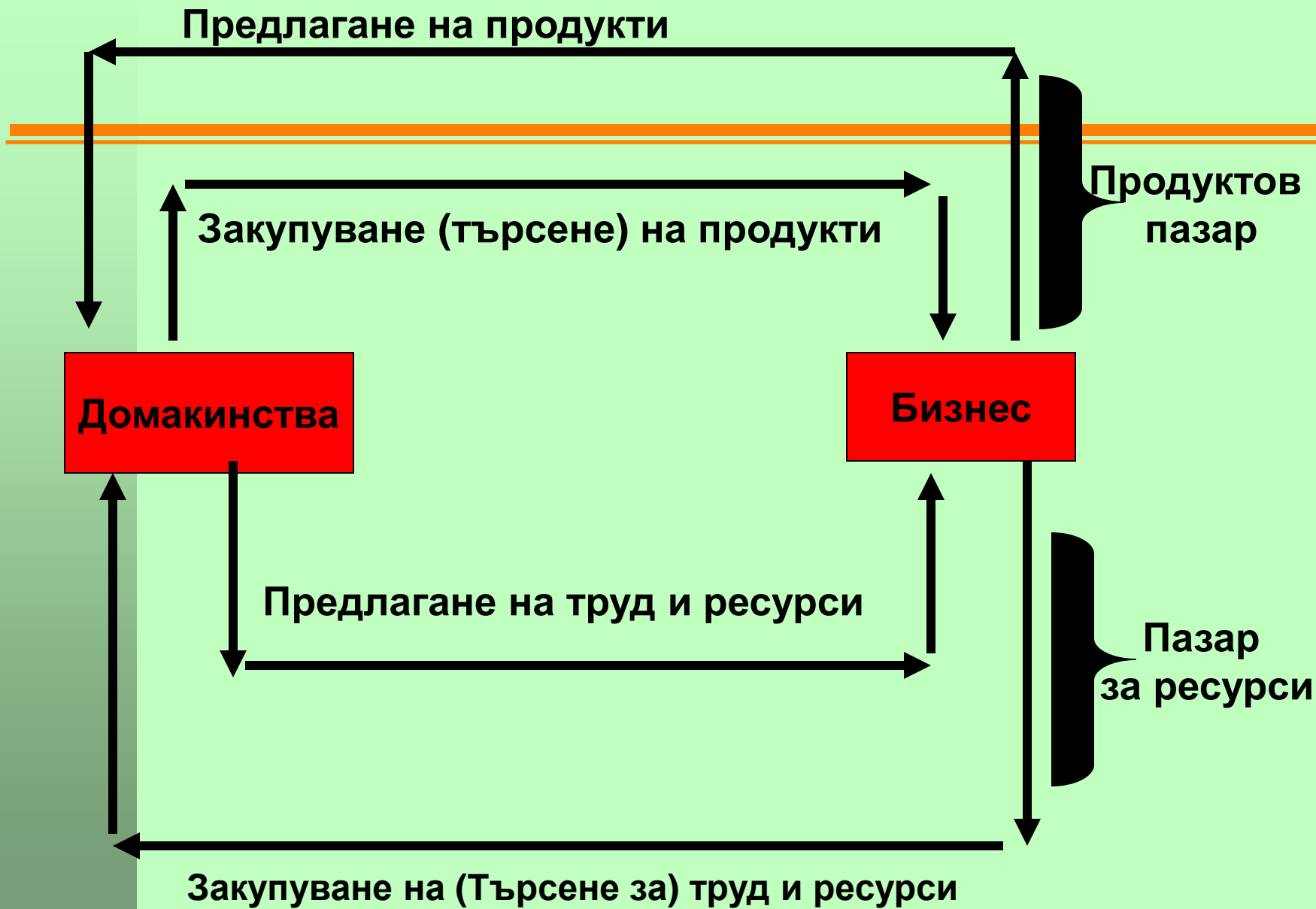
■ Бул. "Дондуков" №1

Theme 1 – Основни понятия

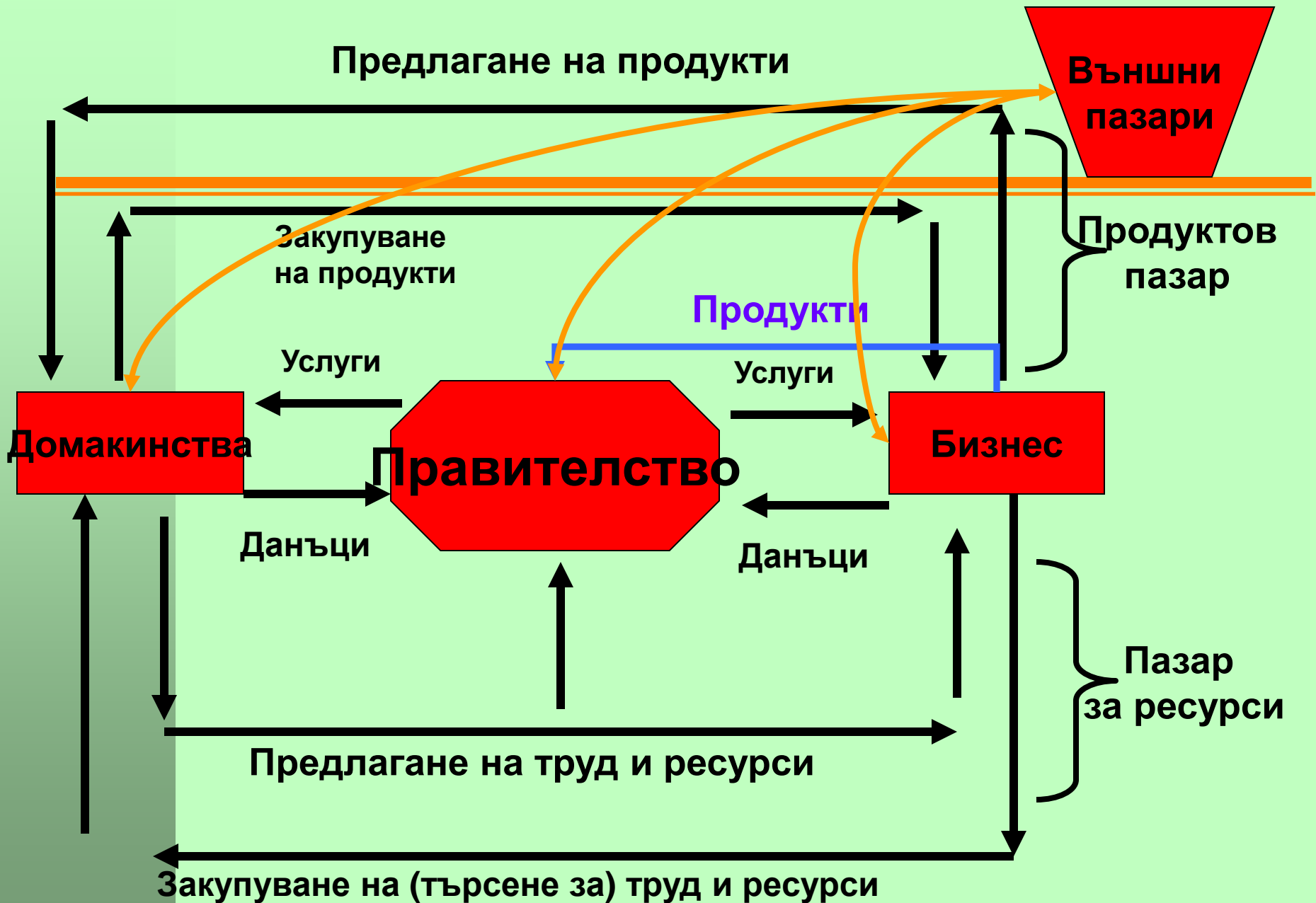
- Някои основни дефиниции:
 - Стопански оборот
 - Стопански оборот с отчитане на правителството и външните пазари
 - Номинални и реални цени и доходи
 - “Позитивен” и “нормативен” икономикс
 - “Заблуда” при допусканията
 - “Заблуда” при причина и следствие

Стопански оборот

Theme 1 – Основни понятия

- Стопанският оборот с отчитане ролята на правителството и на външните пазари (Вж следващият диапозитив) е по-комплексен и по-близък до действителността.

Theme 1 – Основни понятия

- Номинални и реални цени
 - Номиналните цени са в текуща валута
 - Реалните цени отчитат инфлацията

България е сред страните с най-висок растеж на цените на бензина през първото тримесечие на 2012 г. Най-висок растеж е регистриран в Унгария – 15,6%; а в България той е 14,9%....

<http://www.economynews.bg/българия-с-рекорден-скок-на-бензина-за-q1-news33446.html>

Theme 1 – Основни понятия

- Позитивен и нормативен икономикс
 - Позитивното съждение може да бъде потвърдено или оборено.
 - Нормативното съждение е мнение, оценка.

Theme 1 – Основни понятия

- Кое съждение е “позитивно”, а кое “нормативно” според вас?
- Съждение I: Минималната заплата в България (148,26 евро) е 3,9 пъти по-ниска спрямо минималната заплата в Гърция(585,78 евро).
- Съждение II: Нарастването на минималната заплата води до увеличаване на разходите за бизнеса.

Theme 1 – Основни понятия

- “Заблуда” при допусканията
 - Това, което е добре за даден човек или за група от хора е добре за всички останали...

Theme 1 – Основни понятия

- “Заблудата” при причината и следствието
- Тъй като А се случва преди В, А би трябвало да е причина за В.

Theme 1 – Основни понятия

- Пример за заблудата при определянето на причината и следствието

А: Автомобилната индустрия в страната X изпитва затруднения.

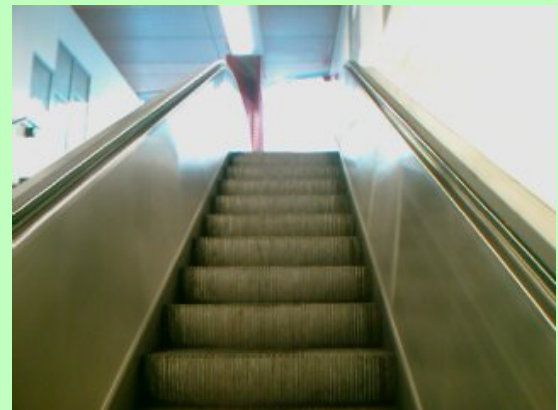
В: Икономиката на страната X изпитва затруднения.

Дали А е причина за В?

Theme 1 – Основни понятия

■ Критичен поглед...

- Проверявайте източниците. ..
- Проверявайте предположенията. ..
- Проверявайте дефинирането на променливите. ..
- Проверяйте валидността на допусканията. ..
- Проверявайте статистиката.
- Мислете като икономист...

Theme 1 – Въпроси

1. Икономически школи
2. Какво изучава икономиката
3. Пределна полза/разход
4. Крива на производствените възможности
5. Икономически системи
6. Ролята на правителството
7. Стопански оборот
8. Номинални и реални цени
9. Позитивна и нормативна икономика
10. “Заблуди” и “критичен” поглед

Theme 1 – “Открит” въпрос

- Какво показва кривата на производствените възможности на една икономика?
- Ролята на правителството и на пазара в основните икономически системи – капитализъм, социализъм (смесена икономика), комунизъм

Theme 1 – Примерни въпроси за тест

1. Кое от посоченото обикновено се дискутира в макро-икономиката и не се разглежда в микро-икономиката:
 - а Максимизация на печалбата на фирмата на пазар със свършена конкуренция
 - б Ценова еластичност
 - в Регулиране на бизнеса на авиопревозвачите
 - г Инфлация

-
2. Икономическият растеж се дължи основно на:
- а Нарастване на търсенето и намаляване на предлагането на стоки и услуги
 - б Намаляване на търсенето и увеличаване на предлагането
 - в Увеличаване на правителствените разходи
 - г Напредък на технологиите и увеличаване на ресурсите

3. Опростената схема на стопански оборот показва отношенията между

- а Правителството и бизнеса
- б Профсъюзите и мениджмънта
- в Бизнеса и домакинствата
- г Износа и вноса

-
4. Ако вашият доход нараства с 4%, а средните цени нарастват с 5% то тогава
- а Номиналният ви доход намалява
 - б Реалният ви доход намалява
 - в Номиналният и реалният ви доход се увеличават
 - г Реалният ви доход се увеличава

5. Критичното икономическо мислене
предполага да се запитаме за

а Размера на статиите по икономика

б Начините на цитиране в
икономическите текстове

в Източниците, допусканията и тяхната
валидност

г Граматическите грешки в текста

Theme 1 - Примерни въпроси за тест

- отговори

1. г - Инфлация

2. г - Напредък на технологиите и увеличаване на ресурсите

3. в - Бизнеса и домакинствата

4. б - Реалният ви доход намалява

5. в - Източниците, допусканията и тяхната валидност